

תנ"ך לעולים חדשים

הוראות

- א. משך הבחינה : שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	–	(28x2)	–	56	נקודות
פרק שני	–	(28x1)	–	28	נקודות
פרק שלישי	–	(16x1)	–	16	נקודות
- סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש : תנ"ך שלם, בלי פירושים ובלי תוספות.
מותר להשתמש בתנ"ך מתורגם.
מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
מותר להשתמש במילון לועזי-עברי / עברי-לועזי.
- ד. הוראות מיוחדות : (1) אין להעתיק את השאלה ; יש לכתוב את מספרה בלבד.
(2) יש להתרכז בנושא. יש לשים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.
- יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד, יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
- השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – בראשית (56 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 1-3 (לכל שאלה – 28 נקודות).
בכל שאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לסעיף א – 8 נקודות; לסעיפים ב-ג – 10 נקודות).

1. קראו **בראשית**, פרק י"ח, פסוקים א'-כ"ה.
 - א. קראו פסוקים א'-ח'.
 - (1) לפי פסוקים ב'-ג', ציינו פעולה אחת שעשה אברהם כדי לשכנע את האורחים להתארח באוהלו, והסבירו מדוע פעולה זו משכנעת. (4 נקודות)
 - (2) לפי פסוקים ה'-ח', הסבירו דוגמה אחת המלמדת כי למרות הצעתו לאירוח צנוע בפועל אברהם היה נדיב מאוד כלפי אורחיו. (4 נקודות)
 - ב. קראו פסוקים ט"ז-כ"א.
 - (1) הסבירו סיבה אחת להחלטת אלוהים לשתף את אברהם בתכנית שלו לגביי סדום ועמורה. בססו את דבריכם על הכתוב. (5 נקודות)
 - (2) איזה מסר מעביר אלוהים לשופטים בבתי הדין באמצעות פעולתו בפסוק כ"א? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (5 נקודות)
 - ג. קראו פסוקים כ"ג-כ"ה.
 - (1) כיצד דברי אברהם בפסוק כ"ג אן בפסוק כ"ד יכולים לשכנע את אלוהים שלא להוציא לפועל את תכניתו בנוגע לסדום ועמורה? הסבירו את דבריכם על פי אחד מן הפסוקים. (5 נקודות)
 - (2) בפסוק כ"ה אברהם שואל את אלוהים: "השופט כל הארץ לא יעשה משפט?" מהי טענתו של אברהם כלפי אלוהים באמצעות שאלה זו? הסבירו את דבריכם בהקשר למשא ומתן בנוגע לסדום ועמורה. (5 נקודות)

2. קראו **בראשית**, פרק כ"ט, פסוקים ד'-ל"ה.
- א. קראו פסוקים ד'-ח'.
- (1) לפי פסוקים ד'-ו', מה ביקש יעקב לדעת בשיחתו עם הרועים, ולשם מה הוא זקוק למידע זה? תוכלו להיעזר בכתוב **בראשית**, פרק כ"ז, פסוקים מ"ג-מ"ה.
(4 נקודות)
- (2) לפי פסוקים ז'-ח', מה היה מוזר בעיני יעקב בהתנהגות הרועים, וכיצד הם הסבירו את התנהגותם? (4 נקודות)
- ב. קראו פסוקים י"ג-כ"ח.
- (1) במה שונה יחסו של לבן אל יעקב בפסוקים י"ג-ט"ו מיחסו אליו בפסוקים כ"ב-כ"ה? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (5 נקודות)
- (2) הסבירו מדוע למרות היחס שקיבל יעקב מלבן בפסוקים כ"ב-כ"ה הוא הסכים לקבל את התנאי החדש שהציב לו לבן. לביסוס תשובתכם היעזרו גם בכתוב **בראשית**, פרק כ"ז, פסוק ל"ה. (5 נקודות)
- ג. קראו פסוקים ל"א-ל"ה.
- (1) הסבירו באמצעות שניים ממדרשי השמות של בני לאה את רצונה לזכות באהבתו של יעקב. בססו את דבריכם על הכתוב. (6 נקודות)
- (2) איזה מדרש שם מלמד כי לאה לא תלויה עוד ביעקב? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (4 נקודות)

3. קראו בראשית, פרק מ"ב, פסוקים ז'-ל"ח.

א. קראו פסוקים ז'-כ'.

- (1) כיצד באה לידי ביטוי התנהגותו הקשה של יוסף כלפי אחיו בפסוקים ז'-ט', וכיצד היא באה לידי ביטוי בפסוקים י"ד-י"ז? הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)
- (2) הסבירו במה ההצעה החדשה של יוסף לאחיו בפסוקים י"ח-כ' מלמדת על שינוי ביחסו כלפיהם. (4 נקודות)

ב. קראו פסוקים כ"א-כ"ה.

- האחים משוחחים ביניהם ואינם יודעים כי יוסף מקשיב לשיחתם.
- (1) מדוע פרץ יוסף בבכי בפסוק כ"ד לאחר ששמע את השיחה של אחיו? הסבירו את דבריכם ובססו אותם על הכתוב בפסוקים כ"א-כ"ה. (5 נקודות)
- (2) האם כתוצאה מן השיחה ששמע יוסף הוא שינה את יחסו לאחיו? נמקו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (5 נקודות)

ג. קראו פסוקים כ"ט-ל"ח.

- האחים צריכים לשכנע את אביהם להוריד את בנימין למצרים.
- (1) לפי פסוקים ל"ג-ל"ד, מה עשוי לשכנע את האב להסכים להוריד את בנימין למצרים? הביאו דוגמה, והסבירו אותה. (4 נקודות)
- (2) לפי פסוק ל"ז, מה הציע ראובן לאביו, ומדוע הצעה זו גרמה לסירוב המוחלט של האב לשלוח את בנימין למצרים? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (6 נקודות)

פרק שני – שמות (28 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 4-5.

בשאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לסעיף א – 8 נקודות; לסעיפים ב-ג – 10 נקודות).

4. קראו **שמות**, פרק ב', פסוקים א'-ט"ו.

א. קראו פסוקים ה'ו' ופסוקים ט'-י'.

- (1) כתבו שני כינויים שבהם מכונה משה, והסבירו כיצד כינויים אלה מלמדים על התרחקות מאמו והתקרבות של בת פרעה אל משה. (4 נקודות)
- (2) לפי פסוק י', הסבירו את מדרש השם שנתנה בת פרעה למשה. בססו את דבריכם. (4 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"א-ט"ו.

- (1) בפסוק י"ד האיש העברי שהיכה את חברו שאל את משה שתי שאלות. הסבירו כיצד השאלה הראשונה ששאל העברי המכה מבטאת יחס של זרות וניכור (ריחוק) מצדו כלפי משה וכיצד שאלתו השנייה מבטאת איום על חייו של משה. (4 נקודות)
- (2) בפסוק ט"ו נאמר: "וישמע פרעה את הדבר הזה". מה הדבר ששמע פרעה שגרם לו לרצות להרוג את משה? הסבירו שני דברים ששמע, ובססו את תשובתכם על הכתוב. (6 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"א-כ'.

- (1) הסכסוכים בהם התערב משה מדגימים בהדרגתיות את הפיכתו למנהיג. הסבירו שני שלבים בהדרגתיות זו באמצעות המעורבות של משה בסכסוכים. בססו את דבריכם על הכתוב. (6 נקודות)
- (2) מהי הביקורת שאפשר להעביר כלפי התנהגותו של משה? הסבירו באמצעות אחד הסכסוכים בהם התערב. (4 נקודות)

5. קראו **שמות**, פרק כ', פסוקים ב'-י"ד. (שימו לב: מְסַפּוֹר הפסוקים בפרק זה אינו אחיד בכל מהדורות התנ"ך)

א. קראו פסוקים ב'-ו' (מן המילים "אנוכי ה' אלהיך" ועד המילים "ולשמרי מצותי").

(1) אפשר לטעון כי ה' דורש שמערכת היחסים בינו ובין העם תהיה מבוססת על נאמנות מוחלטת של העם כלפיו.

הביאו שתי הוכחות מפסוקים שונים לביסוס טענה זו, והסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

(2) כתבו סיבה אחת לדרישה לנאמנות מוחלטת כלפי ה'. הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (4 נקודות)

ב. קראו פסוקים ח'-י"ב (מן המילים "זכור את יום השבת" ועד המילים "נתן לך").

(1) הסבירו באמצעות שתי דוגמאות מחוקים שונים כיצד באה לידי ביטוי הדאגה של האדם לזולת? בססו את דבריכם. (4 נקודות)

(2) מהו האירוע שמוזכר בדיבר השבת, וכיצד אירוע זה משמש נימוק לדרישה שבדיבר? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (6 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"ג-י"ד (מן המילים "לא תרצח" ועד המילים "וכל אשר לרעך").

(1) במה שונה האיסור "לא תחמוד" משאר האיסורים שבפסוקים י"ג-י"ד? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (5 נקודות)

(2) מהי המילה המנחה החוזרת שלוש פעמים בדיבר "לא תחמוד", ומהו המסר החברתי שבא לידי ביטוי באמצעותה? (5 נקודות)

פרק שלישי – נושאי הבחירה (16 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 6-10.

בשאלה שבחרתם, ענו על סעיף א - חובה (8 נקודות), ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (8 נקודות).

שיבת ציון

6. קראו נחמיה, פרק ה'.

ענו על סעיף א – חובה.

א. קראו פסוקים א'-ז'.

בתקופות קשות של מצוקה זקוקים בני האדם לתמיכה ולסיוע של הסובבים אותם.

(1) איזו קבוצה לא סייעה לעם בפתרון מצוקותיהם, ובמה ההתנהגות של קבוצה זו

אף העמיקה את סבל העניים? הסבירו את דבריכם באמצעות דוגמה אחת מן

הפסוקים. (4 נקודות)

(2) מי הדמות שסייעה לעניים, ומה היא עשתה למען העניים? הסבירו את דבריכם.

(4 נקודות)

ענו על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קראו פסוקים ח'-י"ג.

(1) הסבירו את דברי הביקורת המתוארים בפסוקים ח'-ט' ואת הדוגמה האישית

המוצגת בפסוקים י'-י"א. בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

(2) הסבירו כיצד הפעולות המתוארות בפסוקים ח'-י"א עזרו לעניים, ומדוע היה

צורך גם בפעולות המתוארות בפסוקים י"ב-י"ג כדי להשיג מטרה זו. בססו את

דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"ד-י"ח.

(1) בפסוקים אלה יש השוואה בין הנהגה המנצלת את העם ובין הנהגה הפועלת

לטובת העם. הביאו דוגמה אחת לכל סוג של הנהגה, והסבירו את דבריכם.

(4 נקודות)

(2) מדוע בחר המנהיג המתואר בפסוקים לפעול לטובת העם ולא לנצל את מעמדו?

הביאו ראיה אחת מפסוק ט"ו וראיה אחת מפסוק י"ח לביסוס דבריכם, והסבירו

אותן. (4 נקודות)

נביא ונבואה

7. קראו ירמיה, פרק ב', פסוקים א'-כ"ח.

ענו על סעיף א – חובה.

א. קראו פסוקים א'-ז'.

(1) איזו תקופה מתוארת בפסוקים א'-ג', ומדוע ה' זוכר תקופה זו לטובה? הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

(2) לפי פסוקים ה'-ז', הסבירו את כפיות הטובה של העם כלפי ה' בימי הנביא ירמיהו. (4 נקודות)

ענו על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קראו פסוקים ח'-י"א.

(1) מהי הביקורת של הנביא כלפי קבוצות המנהיגים המוצגות בפסוקים? הסבירו והדגמו את דבריכם באמצעות שתיים מן הקבוצות. (5 נקודות)

(2) לפי פסוקים י"א, ממה הנביא מזועזע, וכיצד בדבריו הוא מבטא את הזעזוע? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (3 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"ב-י"ג וגם את פסוק י"ח.

(1) לפי פסוקים י"ב-י"ג, מהן שתי הרעות שעשה העם וכיצד החזרה על מוטיב המים מדגישה כל אחת מן הרעות האלה? (4 נקודות)

(2) לאן הלך העם כדי "לשתות מים", ומדוע הדבר נחשב כדבר רע נוסף של העם? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (4 נקודות)

חוק וחברה

8. קראו **דברים**, פרק כ', פסוקים א'–כ'.

ענו על סעיף א – **חובה**.

א. קראו פסוקים א'–ד'.

מהו החשש המוצג בפסוקים, וכיצד כל אחד מן הנימוקים בפסוק א' ובפסוק ד' יכולים לעודד את העם? הסבירו את דבריכם. (8 נקודות)

ענו על אחד מן הסעיפים ב–ג.

ב. קראו פסוקים ה'–ט'.

- (1) הסבירו כיצד בחוקי המלחמה באים לידי ביטוי הדאגה לפרנסה של האדם וההתחשבות במצבו המשפחתי. בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)
- (2) יש הטוענים כי המחוקק משחרר את החייל "הירא ורך הלבב" (פסוק ח') מסיבה הומנית (אנושית).
הסבירו טענה זו, וכתבו מהי, לדעתכם, הבעיה שעלולה להיווצר משחרור מהמלחמה כתוצאה מנימוק זה. (4 נקודות)

ג. קראו פסוקים י'–כ'.

(1) קראו פסוקים י'–י"ד ופסוקים י"ט–כ'.

הסבירו על פי כל אחד מן הקטעים כיצד המחוקק מנסה לצמצם את הנזקים הנגרמים כתוצאה מן המלחמה. בססו את דבריכם על פי כל אחד מן הקטעים. (4 נקודות)

(2) מהו הנזק שנגרם כתוצאה מן המלחמה למרות הניסיון לצמצמו? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם באמצעות דוגמה אחת מפסוקים י'–י"ד ודוגמה אחת מפסוקים י"ט–כ' (סך הכל שתי דוגמאות). (4 נקודות)

מזמורי תהלים

9. קראו **תהלים**, פרק ק"ד.

ענו על **סעיף א** – **חובה**.

א. קראו פסוקים א-ה' ופסוק ל"ה.

(1) לפי פסוקים א-ה', כיצד באה לידי ביטוי הדאגה של אלוהים לעולם ולבריאה?

הסבירו את דבריכם באמצעות דוגמה **אחת** מן הפסוקים. (4 נקודות)

(2) מה מבקש המשורר בפסוק ל"ה כדי שהעולם יהיה מושלם? הסבירו את דבריכם.

(4 נקודות)

ענו על **אחד** מן הסעיפים ב-ג.

ב. קראו פסוקים י-ט"ו ופסוקים י"ט-כ"ג.

(1) לפי פסוקים י-ט"ו, כיצד באה לידי ביטוי ההרמוניה בין המים ובין החיות, וכיצד

היא באה לידי ביטוי בין הצומח ובין האדם? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם

על הכתוב. (4 נקודות)

(2) לפי פסוקים י"ט-כ"ג, כיצד מגן אלוהים על בני האדם מפני חיות הטרף? הסבירו

את דבריכם. (4 נקודות)

ג. קראו פסוקים כ"ה-ל"ב.

(1) קראו פסוקים כ"ה-כ"ו ואת קטע הקריאה שלפניכם.

במיתוס הבריאה הכנעני מסופר כי הים ומפלצות הים מרדו באחד האלים ונלחמו בו.

אולם הוא ניצח אותם והוכיח את עליונותו.

הסבירו במה תיאור הים והלווייתן במזמור סותר את המסופר במיתוס הבריאה

הכנעני. בססו את דבריכם על המזמור ועל קטע הקריאה. (4 נקודות)

(2) לפי פסוקים כ"ז-ל"ג, הביאו דוגמה **אחת** לאיום על הבריאה או על הנבראים,

והסבירו אותה. (4 נקודות)

ספרות החוכמה – הרהורים על החיים

10. קראו **איוב**, פרק ב'.

ענו על **סעיף א** – **חובה**.

א. קראו פסוקים א'-ה'.

(1) במה מאשים אלוהים את השטן? הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

(2) כיצד השטן מצדיק את עמדתו נגד איוב בתשובתו לאלוהים? הסבירו את

דבריכם. (4 נקודות)

ענו על **אחד** מן הסעיפים ב-ג.

ב. קראו פסוקים ח'-י'.

(1) יש המפרשים כי אשת איוב רוצה את טובתו של בעלה, ואילו אחרים מפרשים כי עשתה יד אחת עם השטן והיא פועלת לרעת איוב.

הסבירו כיצד **כל אחד** מן הפירושים האלה בא לידי ביטוי בעצה של אשת איוב.

(4 נקודות)

(2) לדעתכם, האם תגובת איוב לאשתו מעידה כי הוא חשב שהיא רוצה בטובתו או

ברעתו? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (4 נקודות)

ג. קראו פסוקים ו'-ח' ופסוקים י"א-י"ג.

(1) אפשר לטעון כי למרות שאלוהים משתף פעולה עם השטן, הוא עדיין שומר על

איוב. הסבירו טענה זו, ובססו אותה על הכתוב בפסוקים ו'-ח'. (4 נקודות)

(2) הסבירו במה התנהגותם של שלושת רעי איוב יכולה לסייע לו להתמודד עם

המצב הקשה בו הוא נמצא. בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

בהצלחה!